ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

"TASDIQLANDI"
ishlari bo'yicha prorektor,
________ Sh.A. Boymuradov
________________ 2023 yil

ЭПИДЕМИОЛОГИЯ

мутахассислиги бўйича клиник ординатор (резидент)ни
тайёрлаш

ЎҚУВ (МОДУЛ) ДАСТУРИ

Билим сохаси:	Соғлиқни сақлаш
Мутахассислик:	Эпидемиология

Тошкент 2023

Тузувчилар:

Матназарова Г.С.	ТТА, Эпидемиология кафедраси мудири, т.ф.д.
Қосимов И.А.	ТошПТИ, Эпидемиология, юқумли касалликлар кафедраси мудири, т.ф.д., профессор
Абдукахарова М.Ф.	ТТА, эпидемиология кафедраси доценти, т.ф.н.
Шомансурова Ш.Ш.	ТошПТИ, Эпидемиология, юқумли касалликлар кафедраси доценти,т.ф.н.

Тақризчилар:

Искандарова Г.Т.	ТХКМРМ, Эпидемиология кафедраси мудири, т.ф.д., профессор эпидемиологии ТашИУВ, д.м.н., (ташқи)
Худайкулова Г.К.	ТТА, Жамоат саломатлиги, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва бошқариш кафедраси мудири, т.ф.д. (ички)

Ўқув (модул) дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилган.

Ўқув (модул) дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасалараро Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил 6 октябрдаги 5-сонли баённомаси билан маъқулланган.

1. Мутахассисликни долзарблиги ва аҳамияти, соғлиқни сақлаш тизимидаги ўрни.

Клиник ординатура (резидентура) – дипломдан кейинги таьлим тизими билан боғлиқ бўлган таьлим, шифокорларнинг узлуксиз касбий таьлим тизимининг таркибий қисмидир. Эпидемиология мутахассислигидан клиник ординатура (резидентура) - тиббиёт олий таълим муассасалари битирувчилари учун дипломдан кейинги ўқишни бир шакли бўлиб, ундан кейин шифокорга эпидемиолог малакаси берилади.

Намунавий дастур Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонунига, Ўзбекистон Республикаси Президенти 2017 йил 20 апрелдаги ПФ-2909-сонли “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонига мувофиқ ишлаб чиқилган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 5 майдаги ПҚ-2956-сонли “Тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори, 2018 йил 7 декабрдаги ПФ-5590 сонли “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони, 2019 йил 6 майдаги ПҚ-4310 сонли “Тиббиёт ва фармацевтика таълими ва илм-фани тизимини янада ривожлантириш чора –тадбирлари тўғрисида”ги ва 2020 йил 7 апрелдаги ПҚ-4666 сонли “Тиббий-санитария соҳасида кадрларни тайёрлаш ва узлуксиз касбий ривожантиришнинг мутлақо янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” қарорларидабелгиланган вазифаларни бажариш мақсадида, кредит-модулли таълим жараёнига ўтиш муносабати билан, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2019 йил 12 августдаги 209-сонли “Тиббиёт ва фармацевтика олий ва ўрта махсус касб хунар таълим муассасаларида таълим жараёнини ташкил этиш бўйича меъёрий хужжатларни янада такомиллаштириш тўғрисида”ги буйруғи асосида ишлаб чиқилган.

Дунёда COVID-19 (коронавирус) пандемияси хавфининг тобора кучайиб бораётгани юқумли касалликлар, шу жумладан коронавирус инфекциясига қарши курашиш фаолиятидаги ёндашувларни ҳамда санитария-эпидемиология хизматининг институционал асослари ва ташкилий тузилмасини ҳозирги мураккаб шароит ва орттирилган тажрибалардан келиб чиқиб такомиллаштиришни талаб этмоқда.

Клиник ординатура (резидентура)ни битирган мутахассис барча замонавий тиббий муаммоларни ечимида малакали ёрдам курсата олиш керак, хар хил инфекцион касалликларда (ОИВ, COVID-2019 ва бошқалар) аҳолининг касалланишларини олдини олиш, аҳоли ўртасида касалликлар келиб чиққанда уни бартараф этиш учун эпидемияга қарши чора-тадбирларни олиб бориш тактикаси, аҳоли орасида соғлом турмуш тарзи,

тўғри овкатланиш каби масалалар тўғрисида оммавий тушунтириш ишларни олиб боришни билиши шарт.

Айниқса, касалликларнинг олдини олиш ва уларни профилактика қилиш, эрта аниқлаш, тўғри ташхис қилиш ва даволашда санитария-эпидемиология хизмати билан бирламчи тиббий-санитария муассасалари (қишлоқ врачлик пунктлари ва оилавий поликлиникалар, тез ёрдам станциялари ва шошилинч тиббий ёрдам муассасалари) ўртасида тузилмавий боғлиқлик ва ўзаро ҳамжиҳатликдаги фаолиятни йўлга қўйиш зарур.

Шунингдек, жамоат саломатлигини сақлашда касалликлар профилактикаси, инсон иммунитетини мустаҳкамлаш, бунинг учун аввалambор тўғри овқатланиш ва жисмоний фаолликни оширишни тизимли ташкил этиш ҳамда соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилиш устувор вазифага айланмокда.

Аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги ва жамоат саломатлигини таъминлашнинг маҳаллалар ва аҳоли хонадонлари даражасигача қамраб оладиган яхлит тизимини яратиш, санитария-эпидемиология хизматининг яқин ва ўрта истиқболдаги ривожланишини белгилаш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш (замонавий лабораториялар, асбоб-ускуналар, махсус техника, тест тизимлари, ҳимоя воситалари ва бошқалар), соҳа учун кадрларни тайёрлаш ва жалб қилиш (Ўзбекистон Республикаси Президенти 2020 йил 25 июлдаги ПФ-6035-сонли “Коронавирус пандемиясини юмшатиш, аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги ва саломатлигини сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони).

Ушбу ўқув дастур кундузги таълим шаклдаги 2 ўқув йилига мўлжалланган ва кредит-модул тизими асосида тузилган. Дастурда мутахассис-эпидемиологни аҳолига эпидемиологик ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришни, мустақил ва самарали фаолият юритиши учун барча тегишли назарий билим, кўникма ва компетенцияларни эгаллаш учун етарли ҳажмдаги вазифалар ўз аксини топган.

Ўқишни биринчи йилида клиник ординатор (резидент) томонидан эпидемиология тарихи, умумий эпидемиологиянинг асосий назарий тушунчалар, эпидемиологик диагностика, эпидемиологик тахлил ва уни ўтказиш усуллари, касалликларнинг эпидемиологик хусусиятларини, шунингдек, тиббиётда долзарб муаммолар (COVID-19) каби вирусли касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш услубларини ва аҳоли касалланишларининг эпидемиологик ташҳисини тўғри шакиллантиришнинг назарий ва амалий билимларига эга бўлишлари талаб этилади. Олинган билим ва ўзлаштирилган амалий кўникмалар эпидемик

жараённинг ривожланиши ва намоён бўлиши қонуниятларини ўз вақтида аниқлашга ва аҳоли касалланишларига тўғри эпидемиологик ташхис қўйишда ёрдам беради.

2 йиллик ўқиш даврида клиник ординатор (резидент) асосий мутахассислик модуллардан ташқари умумметодологик ва номутахассислик ёндош тиббий модулларини (валеология, жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш) ёндош клиник мутахассисликлардан микробиология, юқумли ва паразитар касалликлар бўйича ҳам бир қатор билимларни ўзлаштириши кўзда тутилган.

Республикамизда соғликни сақлаш тизимида амалга оширилаётган қатор ислоҳатларни ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни инобатга олган ҳолда ушбу модул дастурида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларни олдини олиш, замонавий эпидемиологик диагностика ва турли хил профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг юқори технологияли усулларини қамраб олишга алохида эътибор қаратилган.

Бундан ташқари дунёвий ва маҳаллий эпидемиологик ҳолатни инобатга олган ҳолда, юқумли касалликларда эпидемиолог-шифокор тактикаси, юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида инфекция манбалари, мулоқатда бўлган шахслар билан ишлаш ва уларга нисбатан ўтказиладиган чора-тадбирлар хусусиятлари, эпидемиология бўлимларни иш фаолиятини мослаштириш, хусусий химоя қоидаларига риоя қилиш, ишлатилган буюмларни зарарлантириш каби саволларга алоҳида мавзулар ажратилган.

Клиник ординатор (резидент)ни ўқитиш жараёнида янги педагогик технологиялар ва масофавий таълимдан кенг фойдаланиш кўзда тутилган.

Эпидемиологнинг фаолияти жуда масулятли ва кўп қирралидир. Бу касб эгалари кузатувчан, ташкиллаштирувчи ва эпидемияга сабаб бўлувчи касалликларни ўз вақтида аниклаш, эпидемик ўчоқларда чора-тадбирлар ташкил этиш, эпидемиологик текширувлар ўтказиш, ташхис қўйиш, бартараф этиш, ўз вақтида карантин ва бошқа тартибли тадбирларини эълон қилиб инфекцион касалликларни олдини олишни ташкил қилишни талаб қилади.

Эпидемиологларни олдида турган асосий муаммолардан бири бу вакцинация ишларини аҳоли ўртасида ўз вақтида амалга ошириш ва инфекцион касалликларни тарқалишини олдини олишдир. Шу сабабли, эпидемиологларга бўлган талаб кучаймокда ва инфекцион касалликларга қарши профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар ишлаб чиқиш кўникмасига эга бўлган, ўз касбини мукаммал эгаллаган мутахассиси бўлиши, бу касб эгаларини қадр қимматини оширади.

Аҳолининг санитария маданиятини ошириш, касалликлар, айниқса, юқумли касалликларни олдини олиш, санитария-гигиена ва эпидемиология масалаларини аҳоли орасида кенг тарғиб қилиш.

Бундан ташқари, врач-эпидемиологлар юқори-ихтисослашган мутахасислар бўлиб, фақат аҳоли орасида профилактика ишларини олиб боришгина эмас, ва балки соғлиқни сақлаш тизимида маъмурий-бошқарув ташкилий-услубий ишларни амалга ошириш билан ҳам шуғулланадилар.

Эпидемиология мутахассислиги бўйича клиник ординаторлар (резидент) Санитария-эпидемиология хизматининг тиббиёт, санитария-эпидемиологик ва бошқа ходимлари билан биргаликда коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш тадбирларига фаол иштирок этадилар.

Эпидемиология мутахассислиги бўйича клиник ординаторлар (резидент) Санитария-эпидемиология хизмати эпидемиология бўлимида ишлашга ихтисослаштирилган бўладилар.

Клиник ординатор (резидент)ни ўқитиш жараёнида янги педагогик технологиялар ва масофавий таълимдан кенг фойдаланиш кўзда тутилган.

2. Ўқув (модул) дастурининг мақсади ва вазифалари.

2.1. Ўқив (модул) дастурининг мақсади - клиник ординатура (резидентура)да керакли ҳажмдаги замонавий билимга, маҳоратга, амалий кўникма ва компетенцияларга эга бўлган юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш ва уларни соғлиқни сақлаш муассасаларида (идора/ташкилотларда) мустақил мутахассис сифатида, тиббиётда долзарб муаммолар (COVID-19 каби) ечимини биладиган ва ташкиллаштириш ишлашга тайёрлигини шакллантириш.

Ўқитишдан мақсад, юқори квалифицияли, юқори билим доирасига эга бўлган, амалий кўникмаларни амалда бажара оладиган, инфекцион касалликларни олдини олиш учун профилактик чора-тадбирларни замонавий тиббий билим ва техникалар асосида ишлаб чикишни биладиган мутахассисларни тайёрлаш.

2.2. Ўқив (модул) дастурининг вазифалари:

- клиник ординатор (резидент)ларни соғлиқни сақлаш тизимининг ва ихтисослаштирилган муассасалари бўлимларида юқори малакали эпидемиолог сифатида мустақил ишлашга тайёрлаш;
- соғлиқни сақлаш тизимининг барча бўғинларида аҳолига малакали эпидемиологик ёрдам кўрсата оладиган, мақсадли профилактик чора-тадбирларни ўтказа оладиган мутахассисни тайёрлаш;

- соғлиқни сақлаш тизимининг барча муассасалари ишига раҳбарлик қилиш.

Шулардан келиб чиқган ҳолда:

1. Юқори малакали эпидемиологик ёрдам кўрсатиш учун назарий билимларни эгаллаш ва такомиллаштириш, тайёргарлик даражаси ва сифатини ошириш;

2. Касбий вазифаларни мустақил ва сифатли бажариш учун шифокор-эпидемиолог зарур амалий кўникма, компетенцияларни эгаллаш ва такомиллаштириш;

3. Эпидемиологик текшириш усулларининг ўзига ҳос жиҳатлари, унинг асосий бўлимлари мазмунини ўрганиш: хавф омиллари ҳақидаги фаразни шакиллантириш усуллари, уларни баҳолаш ва исботлаш, замонавий профилактик дастурларни асослаш усулларини эгаллаш;

4. Инфекция ўчоқларида эпидемиологик текширув олиб бориш амалий кўникмасини амалга ошириш;

5. Аҳоли ўртасида юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларнинг диагностикаси ва замонавий эпидемиологик анализ усулларини қўллаш кўникмасини ривожлантириш;

6. Юқумли касалликларнинг айрим гуруҳлари ва нозологик шакиллари бўйича эпидемиологик назоратни амалга ошириш, керакли эпидемияга қарши чора-тадбирларни танлаш, уларни ўтказишни, услубий раҳбарлик қилиш ва назоратини ташкил этиш;

7. Юқумли касалликлар устидан санитария-эпидемиология назоратини худудий ва ижтимоий омил тушунчаларини ишлаб чиқиш;

8. Айрим эпидемияга қарши чора-тадбирлар ва уларнинг комплексини потенциал ва ҳақиқий самарадорлигини, шунингдек, иш сифати ва самарадорлигини баҳолаш;

9. Юқумли касалликларни санитария-эпидемиологик назорати бўйича ҳудудий-омиллар концепцияси тушунчаларини ривожлантириш асосида илмий тадқиқотларни амалга ошириш орқали, турли хил юқумли касалликлар эпидемик жараёнининг муҳим хусусиятларини очиб беришга ёрдам бериш;

10. Турли инфекциялар эпидемик жараёнининг муҳим хусусиятларини аниқлашга ёрдам берадиган юқимли касалликларни назорат қилиш;

11. Ташкилий-услубий ва маъмурий-бошқарувчилик функциясини бажариш кўникмаларини ривожлантириш: ташкилотлар ва таркибий бўлинмалар фаолиятини таҳлил қилиш ва уларнинг ишини оқилона режалаштириш учун соғлиқни сақлашни ташкил этиш, соғлиқни сақлашнинг ҳуқуқий ва иқтисодий масалалари бўйича асосий билимларга эга бўлиш;

12. Тиббий амалиётда замонавий ахборт технологияларидан фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш.

Клиник ординатор (резидент)нинг вазифаси ўқув жараёни вақтида эпидемиология соҳасидаги билимларни чуқурлаштириш, эпидемиологик фикрлаш кўникмаларини ва илмий адабиётлар билан мустақил ишлаш кўникмаларини ривожлантириш, қўшимча текшириш усулларини бажариш кўникмаларини ўзлаштириш, уларни шарҳлаш, профилактик тиббиёт муассасалари ишини ташкил қилиш усулларини ўзлаштириш, касалликнинг замонавий эпидемиологик хусусиятлари билан танишиш.

Клиник ординатурада бўлажак врач-эпидемиологларни ўқитиш, ҳаётни ташкил қилишнинг популяцион даражаси бўйича билимларни шакиллантириш ва уни тиббиётдаги акс эттириш, одамларнинг патологиясини белгилайдиган генотипик, фенотипик ва муҳитга хос хавфли омилларининг нисбати: эпидемиологиянинг назарий тушунчаларини, умумий тиббиёт ва унинг эпидемик жараён ҳақидаги таълимоти ўрганишда қўллаш;

Клиник ординатор (резидент)ларнинг касбий тайёргарлиги асосий ва унга алоқадор (ёндош) фанларни чуқур ўрганишга, шунингдек, маҳаллий ва жаҳон тиббиётининг сўнгги ютуқлари билан танишиш ва ривожлантиришга қаратилган.

Мутахасиснинг аҳоли билан мулоқати тиббий этика ва деонтология тамойилларини билишга асосланган.

2.3. Мутахассисдан кутилаётган натижалар:

Эпидемиолог мустақил касбий фаолият ва асосий функционал вазифаларни бажариш учун тайёрланиши керак:

- далилларга асосланган тиббиёт ва биоэтика тамойилларига амал қилиш;
- назарий билимларни амалий кўникмалар билан бирлаштириш;
- ишга масъулият билан ёндошиш;
- ўзига ва бўйсунувчиларига талабчан бўлиш;
- доимий равишда касбий тайёргарликни ошириб бориш;
- ички тиббиёт ва тегишли соҳаларда ўз билимларини ошириш;
- илмий меҳнатни ташкил этиш тамойилларини амалда қўллаш;
- соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш.

Эпидемиология модули бўйича клиник ординатор (резидент)лар-нинг билим, кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади:

Клиник ординатор (резидент):

- соғлиқни сақлаш соҳасида Давлат сиёсати ва унинг амалга оширилишида барча бошқарув органларининг масъулияти ҳақида;

- соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари асослари ва соғлиқни сақлаш органлари ва муассасалари фаолиятини белгиловчи директив ҳужжатлар;

- Ўзбекистон Республикасида соғлиқни сақлашни ривожланиш стратегияси ва бошқарув тузилмалари (концепция, тамойиллар, асосий йўналишлари, стандартлари, истиқболлари) ҳақида;

- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзи, тўғри овкатланиш каби масалалар тўғрисида оммавий тушунтириш ишларни олиб бориш;

- соғлиқни сақлаш тизими ва уларда олиб борилаётган ислохотлар ҳақида;

- соғлиқни сақлашни ривожлантиришнинг асосий сиёсий тамойиллари, стандартлари, истиқболлари;

- соғлиқни сақлашни бошқариш, молиялаштириш ва режалаштириш бўйича сиёсат ҳужжатларидан фойдаланинг;

- соғлиқни сақлашда менежмент асосларини, профилактик тиббиёт хизматларини бошқариш асосларини қўллаш;

- дунёвий ва маҳаллий эпидемиологик ҳолатни инобатга олган ҳолда, юқумли бўлган касалликларда (COVID-19 каби) врач-эпидемиолог тактикаси;

- Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлигининг оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича миллий дастурлари ва буйруқлари ("соғлом авлод учун", 155, 188-сонли буйруқ ва ўқув жараёнида жорий этилган);

- тиббиётнинг замонавий муаммолари ва ривожланишининг магистрал йўналишлари, юқумли касалликлар эпидемиологияси, профилактикаси, эпидемиологик диагностикаси, ўтказиладиган чора-тадбирлар ва замонавий янги технологиялари ҳақида;

- Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш органларининг эпидемиолгик хизматга тегишли буйруқ ва норматив ҳужжатлар тўғрисида;

- Ўзбекистон Республикасидаги эпидемиологик ёрдамнинг ҳолати ҳақида;

- Ўзбекистон Республикасида эпидемиология соҳаси ривожланишининг асосий йўналишлари ва сўнги ютуқлари, долзарб муаммолари ҳақида;

- юқумли касалликлар эпидемиологияси ва эпидемик жараёнини прогноз қилишда компьютер технологияларининг ўрни, асосий элементлари, интернет воситалари, ахборотлар қидириш, маълумотларни сақлаш ҳақида;

- эпидемиологларнинг дипломдан кейинги узлуксиз касбий таълимини режалаштириш ва ташкиллаштириш ҳақида;

- тиббий статистикани ва бухгалтерия ҳисобини;

- тиббий демография, тушунча, асосий бўлимлари ҳақида;

- ахлоқий ва эстетиканинг ҳуқуқий масалалари;

- тиббий этика ва деонтология асослари ҳақида;

- амалиётда тиббий деонтология талаблари ҳақида ***тасаввурга эга бўлиши;***

- эпидемиология тарихи, фан ва амалиётнинг замонавий ҳолати, келажак йўналишлари ҳақида;

- эпидемиологиянинг предмети ва вазифалари, асосий принциплари, бўлимлари, эпидемиологга қўйиладиган талаблар ҳақида;

- юқумли касалликларнинг эпидемиологияси ва касалликларнинг хавф омиллари, ривожланишининг замонавий назариялари ва таснифлари ҳақида;

- санитария-эпидемиология хизматнинг таркибий тузилмаси ва фаолиятлари ҳақида;

- санитария-эпидемиология хизматининг ишини ташкил этиш, унда алоҳида бўлимлар, идоралар ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш;

- санитария-эпидемиология хизмати, даволаш-профилактик муассасалари ва бошқа ташкилотлар фаолиятини тахлил қилиш ва хисоботларни шакллантириш ҳақида;

- аҳолига профилактик ва эпидемияга қарши хизмат кўрсатишни ташкиллаштириш ҳақида;

- эпидемиологияда замонавий ташҳислаш усуллари ва эпидемиологик анализ ўтказиш усулларининг янги технологиялари, профилактика ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар ҳақида;

- аҳоли саломатлиги кўрсаткичлари, инциденция тузилиши ва профилактика ва эпидемияга қарши тадбирларнинг сифати ва самарадорлиги;

- аҳоли орасида юқумли ва юқумсиз касалликларнинг келиб чиқиш сабаблари, механизмлари ва тарқалиши;

- эпидемиологик назоратнинг асосий йўналишларини ва юқумли касалликлар профилактикасини аниқлашда эпидемик жараённи кузатиш;

- аҳоли саломатлиги ҳолатини ўрганиш усуллари (умуман, алоҳида ёш ва ижтимоий гуруҳлар бўйича));

- эпидемиологнинг ҳуқуқлари ва функционал вазифалари;

- деонтология, тиббий этика, психология масалалари;

- аҳолининг морбидлигини ўрганишга эпидемиологик ёндашувни тўғри ишлаб чиқиш ва касбий муаммолар ва муаммоларни ҳал қилиш ва ҳал этиш учун эпидемиологик тадқиқотлар натижаларидан фойдаланиш;

- профилактик ва эпидемияга қарши тадбирларни ташкил этиш ва амалга ошириш ўқув ҳужжатларига мувофиқ ва эпидемиологик

диагностика натижалари асосида профилактик чора-тадбирлар комплекс режасини тузиш;

- профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар тизими ва мазмуни, фойдаланиладиган дори воситалари ва техник воситалар, улардан фойдаланиш усуллари, аҳолини эпидемияга қарши таъминлашни ташкил этиш тўғрисида билиш;
- аҳолини тарбиялаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, касалликларнинг олдини олиш бўйича санитария-маърифий ишларни амалга ошириш;
- аҳоли ўртасида COVID-19 инфекцияси тарқалишини олдини олиш тадбирларини амалга ошириш;
- юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш бўйича эпидемик ўчоқда ишларни ташкил этиш;
- дезинфекция тадбирларининг самарадорлигини ташкил этиш ва назорат қилиш;
- тиббий ҳужжатларни тўғри олиб бориш қоидалари ҳақида;
- эмлаш картаси билан ишлаш, ф. 063/у бўйича эмлаш ва қайта тиклашнинг тўғрилигини таҳлил қилиш ва 5, 6-сонли ҳисобот шаклини ўрганиш.
- юқумли касалликнинг эпидемиологик текширувини ўтказиш ва касалликнинг эпидемия эпидемиясини аниқлаш;
- профилактик ва эпидемияга қарши тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш бўйича директив ҳужжатлар;
- далилларга асосланган тиббиёт ва биоэтиканинг асосий тамойиллари
- қидирув ва суд органлари учун керакли ашёвий далиллар ва бошқа манбаларни ўрганиш ва хулосалар қилиш ҳақида;
- статистик хулосаларни аниқлаш ва унинг назарий асослари. Биотиббий ва тиббий-ижтимоий тадқиқотларда статистикадан фойдаланиш, ҳақида;
- аҳоли саломатлиги: мезонлар ва кўрсаткичлари. Аҳоли ва унинг алоҳида гуруҳларининг соғлиғини ўрганиш схемаси. Аҳоли саломатлиги даражасини белгиловчи энг муҳим омиллар ва шартлар, ҳақида;
- аҳолига тиббий-профилактика ёрдамини тиббий хизматнинг асосий тури сифатида кўрсата олиш ҳақида;
- эпидемиологик ва профилактик ёрдам фаолиятини таҳлил қилиш ва сифатини баҳолаш ҳақида;
- махсус тадқиқот усулларидан олинган маълумотларни шарҳлаш (лаборатория, биокимёвий ва бошқалар) ҳақида;
- операцион тизимлар, электрон почта, конференциялар ва тақдимотларни ташкиллаштириш тўғрисида билимларга эга бўлиш ҳақида;
- врачлик амалиётида «команда» бўлиб ишлаш тамойиллари ҳақида;

- юқумли касалликлар, эпидемия, пандемия вақтида эпидемиологик ёрдамни кўрсатиш қоидалари ҳақида ***билиши ва улардан фойдалана олиши;***

- турли инфекциялар эпидемик жараёнининг намоён бўлишларини таҳлил қилиш;
- аҳоли саломатлигини баҳолаш мақсадида маълумотларни тўплаш, статистик ва мантиқий қайта ишлаш ва уни белгиловчи омиллар;
- касалликларнинг эпидемиологик, ижтимоий ва иқтисодий аҳамиятини баҳолаш;
- касалликнинг даражаси, тузилиши, динамикасини ретроспектив баҳолаш;
- Санитария-эпидемиология хизматининг жорий статистикасига кўра эпидемиологик вазиятни тезкор баҳолаш;
- аҳоли ва унинг алоҳида гуруҳларининг инциденциясини тахлил қилиш;
- хавф омиллари билан касалланишнинг сабаб-таъсир ва оқибат муносабатлари ҳақидаги фаразларни шакллантириш ва баҳолаш;
- эпидемиологик вазиятни ҳисобга олган ҳолда COVID-19 га чалинган аҳолига тўғри ёрдам кўрсатиш;
- эпидемиологик аҳамиятга эга объектларни текшириш: COVID-19 инфекциясида текшириш объектлари ва ашёлари;
- бир ва бир нечта ҳолатлар билан эпидемик ўчоқларни текшириш;
- эпидемик ўчоқларда юқумли касалликлар манбалари ва тарқатиш йўлларини аниқлаш;
- юқумли касалликларни эрта ташхислаш ва уларнинг олдини олиш усулларидан фойдаланиш;
- юқумли ва юқумсиз касалликларга қарши курашиш бўйича аҳоли ўртасида зарур профилактика ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар комплексини тузиш ва амалга ошириш;
- эпидемиологик текширувлар натижаларини таҳлил қилишда иштирок этиш;
- турли инфекцияларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни тартибга солувчи норматив-услубий ҳужжатларнинг белгиланган вазифаларини ҳал этишда фойдаланиш;
- хизмат кўрсатиладиган ҳududнинг эпидемиологик ҳолати ҳақида ҳисобот ва ҳисоботларни тайёрлаш;
- эпидемиологик текшириш суллари ёрдамида эпидемиологик ташхисни амалга ошириш касалланишни таҳлил қилиш ва инциденцияни тахмин қилиш;
- жорий статистика маълумотларига кўра, эпидемик вазиятни тезкор баҳолаш;
- профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг сифати ва самарадорлигини баҳолашни амалга ошириш;
- юқумли касалликларнинг айрим гуруҳлари ва нозологик

шаклларини эпидемиологик назорат ташкил этиш;

- касалликларга қарши курашни ва олдини олиш чораларини такомиллаштириш мақсадида махсус юқумли касалликлар эпидемик жараёнининг детерминантларини динамик кузатиш натижаларини қўллаш;

- профилактик ва эпидемияга қарши чоралар мажмуасини режалаштириш ва амалга ошириш.

- энг кенг тарқалган юқумли ва юқумсиз касалликларнинг олдини олиш бўйича асосий чора-тадбирлар зарурлигини оқлаш;

- бирламчи ва кўп ҳолларда касалликларни локализация қилиш ва бартараф этиш бўйича дастлабки чора-тадбирлар режаларининг лойиҳаларини асослаш ва тузиш;

- тегишли ўқув-услубий ҳужжатлардан фойдаланиш;

- бухгалтерия ва ҳисобот ва бошқа эпидемиологик ҳужжатларни (бухгалтерия ва ҳисобот шакллари, эпидемиологик текширув карталари, актлар ва бошқалар) расмийлаштириш;

- юқумли касалликлар ўчоқлари эпидемиологик текширувини мустақил равишда ўтказиш;

- юқумли касалликлар ўчоқлари эпидемиологик текширувларининг карталари ва ҳужжатларини тўлдириш;

- профилактик ва эпидемияга қарши тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш: COVID-19 инфекцияси ўтказиладиган чора-тадбирлар хусусият-лари;

- болалар ва катталарни мунтазам равишда эмлаш ва эпидемик кўрсатмаларга кўра иммунизация қилишни режалаштириш, ташкил қилиш ва амалга ошириш;

- эмлаш ишларини ташкил этиш бўйича болалар поликлиникасини текшириш;

- вакцинопрофилактиканинг иқтисодий самарадорлигини баҳолашга қодир;

- эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг сифати ва самарадорлигини баҳолаш;

- аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг ва мақсадли тарғибот қилиш;

- педагогик ишларни амалга ошириш;

- илмий тадқиқотлар олиб бориш;

- рўйхатга олиш ва ҳисобот ҳужжатларини тўлдириш ва сақлаш;

- кўрсатилаётган эпидемиологик ва профилактик ёрдам сифатини ошириш мақсадида аудит ўтказиш ***кўникма ва малакаларига эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар

Мутахассислик модуллари
1-ўқув йили

Эпидемиология йўналиши бўйича 1 ўқув йили учун маърузалар мавзуси

№ т/р	Маъруза мавзуси	Соат/ кредит
	I. Умумий эпидемиология	**10/0,3**
1.	Замонавий тиббиёт ва соғлиқни сақлашнинг долзарб муаммолари. Эпидемик жараён ҳақидаги таълимот.	
2.	Эпидемияга қарши ишларнинг эпидемиологик диагностик-услубий асоси. Клиник ва эпидемиологик диагностика параллел-лари. Эпидемиологик диагностика усуллари ва босқичлари. Эпидемиологик тадқиқот усулининг таркиби.	
3.	Эпидемиологик касалликларни таҳлил қилиш усулларининг назарий ва амалий асослари. Аҳоли касалланишларининг ретроспектив ва оператив таҳлили.	
4.	Аҳоли касалланишларини тавсифловчи эпидемиологик кўрсат-кичлар. Тасвирий (дискриптив) эпидемиология. Аналитик эпидемиология. Ҳодиса-назорат ва Кагорт тадқиқот усули.	
5.	Эпидемиологик тадқиқотлар дизайни, тажриба ва кузатиш. Клиник тадқиқот усулларини рандомизация қилиш. Танловни шакиллантириш. Танлаш ҳажмини ўлчаш. Хавф омиллари, кўрсаткичлар фарқининг эҳтимоли.	
	II. Хусусий эпидемиология	**14/0,4**
1.	Ўзбекистонда ичак инфекциясининг долзарб муаммолари. Саль-монеллезнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Озиқ-овқат токсикоинфекциясининг эпидемиологияси ва профилактикаси.	
2.	Шигеллёзнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. ТПКнинг эпидемиология ва профилактикаси. Энтерал вирусли гепатит-ларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси.	
3.	Парентерал механизми билан юкадиган вирусли гепатитлар эпидемиология ва профилактикаси хусусиятлари.	
4.	ОИВ/ОИТС инфекцияси эпидемиологияси ва профилактикаси. Унга қарши курашиш муаммолари.	
5.	КИИ эпидемиология, профилактика ва эпидемиологик назорат асослари. Олдини олиш бўйича эпидемиологик назоратнинг	

6.	Гемоконтактик инфекциялар эпидемиология, профилактика ва эпидемиологик назоратнинг ўзига хос хусусиятлари.	
7.	Замонавий пандемиялар: COVID-19 инфекциясининг эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.	
	1 курс учун ЖАМИ маърузалар:	**24 /0,7**
	Эпидемиология йўналиши бўйича 2 ўқув йили учун маърузалар мавзуси	
№ т/р	**Маърузалар мавзуси**	**Соат/ кредит**
	I. Умумий эпидемиология	**10/0,3**
1.	Касаллик гуруҳлари ва нозологик шакиллари бўйича аҳолининг касалланиш даражаси ва таркибини таҳлил қилиш асосида профилактика муаммоларини баҳолаш. Терапевтик, иммунобиологик воситалар ва диагностик (ташхисий) синамаларнинг самарадорлиги ва хавфсизлигини баҳолаш. Бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика. Профилактика ва скрининг.	
2.	Профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг сифати ва самарадорлигини баҳолаш. Дезинфекция ишини ташкиллаштириш асоси. Юқумли касалликлар профилактикасида дезинфекциянинг аҳамияти. Эмлаш ишларини ташкиллаштириш босқичлари. Иммунопрофилактиканинг самарадорлигини баҳолаш.	
3.	Эпидемияга қарши ишларни ташкил этиш, эпидемияга қарши тизимнинг ташкилий тузилмаси ва таркибий бўлинмалар фаолиятининг функционал йўналишлари. Эпидемиологик назорат. Эпидемиологик назоратни ташкил этиш асослари. Санитария-эпидемиология хизмати аҳолини эпидемияга қарши ҳимоя қилиш тизимидаги етакчи таркибий қисмдир.	
4.	Аҳоли яшаш худудларида юқумли касалликлар тарқалишининг ретроспектив эпидемиологик таҳлили - анализини (РЭА) ўтказишни ташкил этиш асослари. Касалликнинг гуруҳлари, нозологик шакиллари бўйича аҳолининг касалланиш даражаси ва таркибини таҳлил қилиш асосида профилактик муаммоларни баҳролаш.	
5.	Оператив эпидемиологик таҳлил доирасида юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш. Санитария-эпидемиология хизмати эпидемиология бўлими профилактик ишларининг муаммоли-тематик режаси ва бошқа турлари.	
	II. Хусусий эпидемиология	**16/0,4**

1.	Нафас йўли инфекцияларининг эпидемиологияси ва профилактикасининг замонавий хусусиятлари. Ўзбекистон Республикасида нафас йўли инфекцияларига қарши курашиш муаммолари. Грипп ва ўткир респератор вирусли инфекциялар (ЎРВИ) эпидемиологияси ва профилактикаси. COVID-19 инфекциясининг эпидемиологияси ва профилактикасининг замонавий хусусиятлари.	
2.	COVID-19 инфекцияси эпидемик ўчоғида ўтказиладиган эпидемияга қарши чора-тадбирлар хусусиятлари. Дифтерия, менингококк инфекциясининг эпидемиологик хусусиятлари ва уларга қарши эпидемиологик назоратни ташкил этиш. Қизамиқ	
3.	Кўкйўтал инфекциясининг эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемик назоратини ташкил қилиш. Туберкулез (сил) инфекциясининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Туберкулез инфекцией қарши эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг таркиби.	
4.	Жинсий йўл орқали ўтказиладиган инфекциялар (ЖЙОЎИ) эпидемиологияси ва профилактикаси. Эпидемиологик назорат ўтказишни ташкиллаштириш хусусиятлари ва унинг таркиби. Зооноз инфекциялар. Эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари. Қутуриш касаллигининг эпидемиологияси ва профилактикаси.	
5.	Зооноз инфекцияларда эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари. Бруцеллёз. Эпидемиологияси ва профилактикаси. Ку иситма. Эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари.	
6.	Ўлатнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари. Куйдирги касаллигининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари. Мохов касасллигининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Эпидемиологик назорат ўтказиш таркиби ва ташкиллаштириш хусусиятлари.	
7.	Ўзбекистон Республикаси худудларига карантин ва ўта ҳавфли юқумли касалликлар олиб киритилиши ва тарқатиб юборилишидан санитария мухофазалашни ташкиллаштириш. Вабо ва геморрагик иситма касалликларининг эпидемиологияси ва профилактикаси.	
8.	Ўзбекистон Республикасида паразитология асослари. Безгак касаллигининг эпидемиологик назорати ва уни буткул тугатиш муаммолари. Ўзбекистон Республикаси худудларида энг кўп учрайдиган гельминтозлар. Паразитизм ва паразитар касалликлатр (лямблиоз, хламидиозлар, амебиаз).	

2 курс учун ЖАМИ маърузалар:	**26/0,7**
Маъруза бўйича 2 йиллик ўқитиш ЖАМИ соатлари:	**50/1,4**

Маъруза машғулотлари мультимедияли кўрсатмалар (презентация, видеофильм, видеоролик ва ҳ.к) билан таъминланиши шарт. Маъруза ўтказиладиган аудитория мультимедия қурилмалари билан жиҳозланган бўлиб, клиник ординатор (резидент)ларга барча шарт-шароитлар яратилган бўлиши шарт. Маърузаларда мавзуга боғлиқ замонавий ва далилларга асосланган тиббиёт (исботланган тиббиётга асосланган) маълумотлари келтирилиши мақсадга мувофиқ.

3.2. Модулдаги амалий (семинар) машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

№ т/р	**Модул ва амалий (семинар) машғулотларнинг мавзулари**	**Соат/ кредит**
	Умумий эпидемиология	**4256/118.2**
2.1. (1 Модул)	***I. Умумий эпидемиология. Асосий эпидемиологик тушунчалар***	
1.1.	**Эпидемиологияга тизимли ёндошиш. Эпидемик жараённинг ижтимоий-экологик концепцияси**	
1.2.	Эпидемик жараён тўғрисидаги таълимотнинг интерпретацияси.	
1.3.	Эпидемик жараённинг ўзига хослик табиати.	
1.4.	Эпидемик жараён ривожланишида эпидемиологик нащарияларнинг тутган ўрни.	
1.5.	Эпидемик жараённинг ривожланишида ижтимоий ва табиий омилларнинг аҳамияти.	
2.1. (2 Модул)	**Эпидемиологик диагностика эпидемияга қарши ишларнинг методик асоси. Клиник ва эпидемиологик диагностика параллели.**	
2.1.	Санитария-эпидемиология хизмати эпидемиолгнинг ахборот (информацион) базаси.	
2.2.	Эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштиришга тизимли ёндошиш эпидемияга қарши тизимнинг ташкилий таркиби ва тузилма бўлимларинг фаолияти функционал йўналиши.	
2.3.	Аҳолининг эпидемияга қарши мухофаза қилиш тизимида Санитария-эпидемиология хизматининг етакчи таркибий бўлинмасидир.	
2.4.	Аҳолининг эпидемияга қарши мухофаза қилиш тизимида бошқарув.	
2.5.	Профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни	

	режалаштириш.	
2.6.	Аҳолининг касалланиш даражаси ва таркибини касалликнинг гуҳлари ва нозологик шакиллари бўйича таҳлилини ўтказиш асосида профилактик муаммоларни баҳолаш.	
2.7.	Эпидемиологик диагностиканинг умумий алгоритми.	
2.8.	Оператив эпидемиологик таҳлил (анализ).	
2.9.	Эпидемиологик назорат – эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштиришнинг замонавий асоси.	
2.10.	Эпидемияга қарши ишларнинг сифати ва самарадорлигини баҳолаш.	
2.1. (3 Модул)	**Эпидемияга қарши чора-тадбирлар таркиби.**	
3.1.	Дезинфекция иши фаолиятини ташкиллаштириш ва таркибий қисмлари.	
3.2.	Дезинфекция чора-тадбирлари сифати ва самарадорлигини баҳолаш.	
3.3.	ДПМ марказий стерилизация бўлими (МСБ) сифати ва самарадорлигини назорати.	
3.4.	Эмлаш ишлари фаолиятини ташкиллаштириш босқичлари: режалаштириш, ўтказишва аҳоли иммунизацияси сифатини ва самарадорлигини баҳолаш.	
3.5.	Вакцинациядан кейинги реакциялар ва асоратларини баҳолаш.	
2.2. (4 Модул)	***II. Хусусий эпидемиология***	
4.1.	Инфекцион ва ноинфекцион касалликларнинг эпидемиологик хусусиятлари.	
4.2.	Фекально-оральмеханизми билан юқадиган инфекциялар умумий таснифи (характеристикаси).	
4.3.	Ҳаво-томчи (аэрозоль) механизми билан юқадиган инфекциялар умумий таснифи (характеристикаси).	
4.4.	Контакт механизми билан юқадиган инфекциялар умумий таснифи(характеристикаси).	
4.5.	Трансмиссив механизми билан юқадиган инфекциялар умумий тавсифи (характеристикаси).	
4.6.	Антропоноз инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси.	
4.7.	Зооноз инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси.	
4.8.	Сапроноз касалликлар эпидемиологик тавсифи (характеристикаси).	
4.9.	Касалхона ичи инфекциялар (КИИ) эпидемиологик таснифи (характеристикаси).	
4.10.	Даволаш профилактик муассасаларда (ДПМ) КИИ эпидемик	

	ўчоғини эпидемиологик текшириш хусусиятлари.	
2.2. (5 Модул)	**Ичак инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.**	
5.1.	Тиф-паратиф касалликлар (ТПК) эпидемиологияси, профилактикаси, эпидемияга қарши чора-тадбирлари ва эпидемиологик назорати.	
5.2.	Шигеллезлар эпидемиологияси, профилактикаси, эпидемияга қарши чора-тадбирлар ва эпидемиологик назорат ўтказиш хусусиятлари.	
5.3.	Фекально-ораль механизми билан юқадиган вирусли гепатитлар.	
5.4.	Энтерал вирусли гепатитлар ВГА ва ВГЕ эпидемик ўчоқларида эпидемиологик текширув ўтказиш ва унинг муҳокамаси.	
5.5.	Гемоконтакт инфекциялар: парентеральвирусли гепатитлар эпидемиологияси ва профилактикаси.	
5.6.	ОИВ/ОИТС инфекцияси эпидемик ўчоқларининг эпидемиологик тавсифива касалланишлар устидан эпидемиологик назоратини ташкил этиш хусусиятлари.	
5.7.	Сальмонеллез инфекцияси эпидемик ўчоқларининг эпидемиологик хусусиятлари.	
5.8.	Бруцеллез инфекцияси эпидемиологик тавсифи.	
5.9.	Иерсиниоз касаллиги эпидемиологик тавсифи.	
5.10.	Ротовирус инфекцияси эпидемиологияси ва профилактикаси.	
5.11.	Кампилобактериоз касаллиги эпидемиологияси ва профилактикаси.	
5.12.	Паразитар касалликлар эпидемик ўчоқлари эпидемиологик тавсифи: безгак ва гельминтозлар.	
2.2. (6 Модул)	**Нафас йўли инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.**	
6.1.	Дифтерия касаллигининг эпидемиологияси, профилактикаси, эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказиш ва эпидемиологик назорати хусусиятлари.	
6.2.	Қизамиқ ва қизилча касалликларида эпидемиологик назорат ўтказишни ташкиллаштириш хусусиятлари.	
6.3.	Кўк йўтал касаллигида эпидемиологик назоратни ташкил этиш хусусиятлари.	
6.4.	Эпидемик паротит касаллиги ўчоғининг эпидемиологик тавсифи. Грипп ва ўткир респиратор касалликлар (ОРЗ) инфекцияларининг эпидемиологияси, профилактикаси ва унга қарши курашиш муаммолари.	
6.5.	COVID-19 инфекцияси эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати хусусиятлари.	

6.6.	COVID-19 инфекцияси эпидемик ўчоғида ўтказиладиган эпиджемияга қарши чора-тадбирлар хусусиятлари.	
6.7.	Менингококк инфекцияси эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.	
6.8.	Туберкулёз (сил) инфекциясида эпидемиологик назоратини ташкил этиш хусусиятлари.	
2.2. (7 Модул)	**Зооноз касалликлар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.**	
7.1.	Қутуриш касаллиги эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш ва эпидемиологик назоратни ташкил қилиш.	
7.2.	Куйдирги касаллиги эпипдемик ўчоқларини тавсифи ва курашиш чора-тадбирлари.	
7.3.	Туляремиянинг эпидемиологияси ва профилактикси.	
7.4.	Ящурнинг эпидемиологияси ва профилактикси хусусиятлари.	
7.5.	Ку иситмаси эпипдемик ўчоқлари тавсифи ва курашиш чора-тадбирлари.	
2.2. (8 Модул)	**Паразитар касалликлар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари: безгак ва гельминтозлар.**	
8.1.	Паразитар касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик тавсифи ва безгак касаллигини буткул тугатиш муаммолари.	
8.2.	Геогельминтозлар эпидемиологияси ва профилактикаси: Аскаридоз ва трихоцефалез.	
8.3.	Контагиозгельминтозлар эпидемиологияси ва профилактикаси: Энтеробиоз ва гименолипедоз.	
8.4.	Биогельминтозлар эпидемиологияси ва профилактикаси: Тенидозлар ва бошқалар.	
8.5.	Лямблиоз касаллигининг эпидемиологияси ва профилактики хусусиятлари.	
2. (9 Модул)	**Карантин ва ўта хавфли инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.**	
9.1.	Вабо касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назоратини (ЭН) ташкиллаштириш хусусиятлари.	
9.2.	Ўлат касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назоратини (ЭН) ташкиллаштириш хусусиятлари.	
9.3.	Геморрагик иситма инфекцияси устидан эпидемиологик назоратини ташкил этиш.	
9.4.	Мохов (лепра, проказа) эпидемиологияси ва профилактикаси.	
9.5.	Ўзбекистон Республикаси худудини карантин ва ўта хавфли ва бошқа юқумли касалликлар олиб киритилиши ва тарқатиб юборилишидан санитария мухофазасини ташкил қилиш.	

3.	**Ёндош мутахассислик модуллар**	**Соат/кредит**
3.1. Модул	Юқумли ва паразитар касалликлар	162/4,5
3.2. Модул	Микробиология	54/1,5

1.	**Умумметодологик ва номутахассис ёндош тиббий модуллар**	**Соат/кредит**
1.1. Модул	Валеология	27/0,75
1.2. Модул	Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш	27/0,75

Амалий (семинар) машғулотлари мультимедияли кўрсатмалар (презентация, видеофильм, видеоролик ва ҳ.к) билан таъминланиши шарт. Машғулот ўтказиладиган аудитория мультимедия қурилмалари билан жиҳозланган бўлиб, клиник ординатор (резидент)ларга барча шарт-шароитлар яратилган бўлиши шарт.

Машғулотларга тайёрланиш учун клиник ординатор (резидент)ларга мавзуга боғлиқ замонавий ва исботланган тиббиётга асосланган маълумотларни олиш учун ўқув адабиёт ва интернет манбалари педагог томонидан берилиши мақсадга мувофиқ, аҳборот технологияларидан фойдаланиш йўллари ва услублари кўрсатилади.

Машғулотдан олдин педагог клиник ординатор (резидент)ларга машғулотни мақсадини аниқлаб берилади, машғулот вақтида инновацион педагогик технологиялар қўлланилади. Мавзу бўйича клиник холатларни ўзлаштириш учун вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар, кейслар ечиш, органайзерлар тузиш, диагностика ва даволаш протоколларини (алгоритмларни) ўрганиш ва такомиллаштириш, касаллик тарихини таҳлил қилиш, презентация тайёрлаш ва бошқа турдаги ишларни амалга ошириш мумкин. Эгаллаган билимларни намоиш этиш учун тест синовларини ҳам ўтказиш мумкин.

Машғулот якунида ҳар бир клиник ординатор (резидент) тасдиқланган мезонлар асосида баҳоланади.

Семинар машғулотларига талаб

Эпидемиология бўйича семинар машғулотларида клиник ординатор мунтазам равишда тайёрланиб келиши ва қуйидаги талабларга жавоб бериши керак:

- кўриб чиқилган ва ўрганилган адабиётлар бўйича конспект тайёрлаш ва тасдиқлаш;

- мавзулар бўйичарефератлар тайёрлаш тақдимотини ўтказиш;

- семинар машғулотларига тайёргарлик кўриш учун адабиётнинг бир қисми бўйичаксерокопиялар тайёрлаш;

- семинар машғулотларининг алоҳида масалалари бўйича конференцияда хабарлар ва маълумотлар тайёрлаш;

- вазиятли масалалар ва тест топшириқларини ечиш;

- семинар машғулотлари мавзусида турли эпидемиологик ҳолатлани таҳлил қилиш;

- турли объектларда эпидемияга қарши тартибни назорат қилиш бўйича далолатномалар тузиш;

- юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш харитасини тўлдириш;

- Санитария-эпилемиология хизмати эпидемиология бўлими томонидан ўтказиладиган турли эпидемиологик ҳолатларни таҳлил қилиб боришларида иштирок этиш;

- касалланиш ҳолатларининг ретроспектив ва оператив эпидемиологик таҳлилини ўтказиш;

- эпидемик авж олишларни (чақнашни) эпидемиологик таҳлил қилиш;

- хизмат кўрсатилаётган ҳудуднинг касалланиш ҳолатлари устидан эпидемиологик назорат қилиб бориш;

- юқумли касалликлар профилактикаси бўйича чора-тадбирлар мажмуини (комплексини) тузиш;

- юқумли касалликлар ўчоқларини маҳаллийлаштириш (чегаралаш) ва бартараф этиш бўйича тадбирларни ташкил этиш;

- Санитария-эпилемиология хизмати ҳисобга олиш ва ҳисобот ҳужжатлари шаклларини тўлдириб бориш;

- аҳоли ўртасида ва эпидемиологик аҳамиятга эга объектларда санитар-оқартув (санитария-маърифий) ишларини ташкил этиш.

3.3. Мутахассис ўзлаштирилиши керак бўлган амалий кўникмалар рўйхати:

№	Эпидемиологии бўйича амалий кўникма рўйхати
	Умумий эпидемиология (22 кўникмалар)
1.	Юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш ўтказиш методикасини ўзлаштириш.
2.	Юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текшириш карталарини тўлдириш ва далолатномаларни расмийлаштириш.

3.	Юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида касалликнинг инфекция манбаига, юқиш механизмини узишга ва мулоқатда бўлган шахсларга нисбатан ўтказиладиган эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкил этиш ва назорат қилиш. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
4.	Беморлар, мулоқотда бўлган шахслар ва ташқи муҳит объектларидан лаборатор текшириш учун материал олиш методикасини ўзлаштириш. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
5.	Дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизация чора-тадбирларини ўтказиш ва ташкиллаштириш бўйича амалий кўникмаларга эга бўлиш.
6.	Профилактик ва ўчоқли (жорий ва якуний) дезинфекция ўтказиш бўйича ишларни ташкиллаштириш ва назорат қилишни билиш.
7.	Стерилизация ишларини ташкил этиш ва назорат қилиш, дезинфекция ва стерилизация ўтказиш учун фойдаланиладиган препаратлар ва техник воситаларни ишлатиш бўйича кўникмаларга эга бўлиш.
8.	Юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларни бартараф этиш бўйича зарур бўлган профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар мажмуасини тузиш ва амалга ошириш бўйича кўникмаларини эгаллаш.
9.	Юқумли касалликларнинг иммунопрофилакасини ўтказиш учунқўлланилади-ган препаратларни яроқлилигини аниқлаш,цқ иммунопрофилактика тадбирлари-ни ташкил қилиш ва амалга ошириш.
10.	Волалар ўртасида ўтказиладиган иммунопрофилактиканинг самарадорлиги ва хавфсизлигига таъсир этиши мумкин бўлган омилларни баҳолаш.
11.	Болалар ва катталар иммунизациясини режалаштириш, ташкиллаштириш ва ўтказиш ишлари устидан назорат.
12.	Поликлиниканинг болалар бўлимида эмлаш ишларини ташкиллаштириш ва амалга ошириш бўйича текширув ўтказиш.
13.	Вакцинопрофилактиканинг эпидемиологик, иммунологик, клиник ва иқтисодий самарадорлигини баҳолаш бўйича кўникмаларга эга бўлиш.
14.	Эпидемиологик муҳокамалар ва касалланишлар таҳлиларида иштирок этиш.
15.	Хизмат кўрсатиладиган худудларнинг эпидемиологик ҳолати тўғрисида ҳисобот маърузалари (докладлар) ва етказиш хабарномалари (донисениялар) тайёрлаш.
16.	Юқумли касалликларнинг алоҳида гуруҳлари ва нозологик шакиллари устидан эпидемиологик назорат ўтказишни ташкиллаштириш.
17.	Ичак инфекциялари эпидемик жараёнининг намоён бўлиш хусусиятларининг таҳлили (анализи).
18.	Ичак инфекциялари устидан эпидемиологик назорат ўтказишни амалга ошириш.
19.	Ичак инфекциялари эпидемик ўчоқларида профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар мажмуаларини (комплексини) режалаштириш ва амалга ошириш.
20.	Зооноз инфекцияларда профилактик чора-тадбирларниташкил этиш ва ўтказиш бўйича режа тузишни билиш.
21.	Белгиланган вазифаларни ҳал этиш учун зооноз инфекцияларнинг профилакти-каси ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни тартибга солувчи меъёрий ва услубий хужжатлардан фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш.

22.	Яқин вақтга ва узоқ келажакга (перспективага) зооноз инфекциялар касалланиш ҳолатларини башорат (прогноз) қилиш
	Хусусий эпидемиология (22 кўникмалар)
1.	Юқумли касалликлар билан курашиш бўйича ўтказиладиган чора-тадбирлар режасини тузиш.
2.	Юқумли касалликлар эпидемиологик назорати ва профилактикасининг асосий йўналишларини аниқлаб олишда эпидемик жараён ҳақидаги таълимот назарияларидан фойдалана олиш
3.	Юқумли касалликлар билан курашиш ва уларнинг профилактик чора-тадбирларини такомиллаштириш мақсадида аниқ (конкрет) юқумли касалликлар эпидемик жараёни детерминантлари устидан динамик кузатув олиб бориш натижаларидан фойдаланиш.
4.	Эпидемиологик тахлил (диагностика) ўтказиш алгоритми.
5.	Аҳоли касалланишларининг ретроспектив ва оперативэпидемиологик тахлили.
6.	Эпидемияга қарши ишлар режасини тузиш.
7.	Эпидемияга қарши чора-тадбирлар сифати ва самарадорлиги баҳолай олиш.
8.	Аэрозоль инфекциялар эпидемик жараёни кўринишларининг тахлилини ўтказиш.
9.	Жорий статистик маълумотлар асосида эпидемик ҳолатни тезкор (оператив) баҳолай олиш.
10.	Ҳаво-томчи инфекцияларнингягона ва кўп учраган ҳолатларидаги эпидемик ўчоқларини чегаралаб (чеклаб) қўйиш (локализация)вабартараф (ликвидация) этиш бўйича профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни танлаб олиш ва ташкиллаштириш.
11.	Тегишли инструктив-методик (услубий қўлланма) ҳужжатларидан фойдаланган ҳолда касалланишнинг таҳлилини ўзтказиш.
12.	Аэрозольинфекцияларда ўтказиладиган профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар сифати ва самарадорлигини баҳолаш.
13.	Гельминтозлар эпидемик жараёни намоён бўлиш кўринишларини баҳолашни билиш.
14.	Гельминтоздар эпидемик ўчоқларини шакилланишга олиб келадиган шарт-шароитларни аниқлай олиш.
15.	Паразитар касалликлар эпидемик ўчоқларида профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар ўтказишни режалаштириш ва амалга ошириш.
16.	Паразитар касалликлар эпидемик ўчоқларида чора-тадбирлар ўтказилишини ташкиллаштириш ва назорат қилиш.
17.	Безгак касаллиги эпидемиологик назорати алгоритми.
18.	Карантин ва ўта хавфли инфекциялар эпидемик ўчоқларида эпидемияга қарши чора-тадбирлар ўтказилишини амалга ошириш.
19.	Карантин ва ўта хавфли инфекциялар эпидемик ўчоқларида ҳимоя кийимларини тўғри кийиш ва ечиш тартиби кўникмаларига эга бўлиш.
20.	Карантин ва ўта хавфли инфекцияларга қарши курашиш бўйича ўтказиладиган чора-тадбирлар сифати ва самарадорлигини баҳолаш.

21.	Ҳозирги замон даврида карантин ва ўта хавфли инфекцияларгақарши курашишнинг бошқарув қарорларини қабул қилиш ва асосий йўналишларини ва тактикасини аниқлаш. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
22.	Юқумли касалликлар шошилинч профилактикасини ташкил этиш.

4. Мустақил таълим ва мустақил иш, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар

4.1. Мустақил таълим мавзулари рўйхати:

№ т/р	Мустақил таълим учун тайёрланадиган рефератлар ва тақдимотлар мавзулари
1.	Эпидемиологиянинг тарихи, ривожланиш даврлари, келиб чиқиши ва шакилланиши.
2.	Эпидемиололгиянинг назарияларнинг шакилланишида ҳорижий ва маҳаллий олимларнинг қўшган хиссаси.
3.	Эпидемиология ҳақидаги тушунчалар ва маълумотларнинг Шарқ олимлари асарларида ёритилиши.
4.	Ўзбекистон Республикасининг аҳоли соғлиғини сақлаш тизимидаги замонавий сиёсати.
5.	Аҳоли ўртасида юқумли касалликларнинг ривожланиши ва тарқалишининг хусусиятлари.
6.	Юқумли касалликлар профилактикаси стандартлари.
7.	Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштириш асослари. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
8.	Тиббиёт амалиётида стерилизация ва дезинфекциянинг аҳамияти.
9.	Тиббий асбоб-ускуналар ва жиҳозларни стерилизациясининг хусусият-лари ва ўтказиш босқичлари.
10.	Юқумли касалликларни олдини олишда тиббий воситаларни стерилиза-ция қилишнинг ўрни.
11.	Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) дезинфекция ва стерилизация ишларини ташкиллаштириш.
12.	Юқумли касалликларни камайтириш ва буткул тугатишда махсус иммунопрофилактиканинг роли.
13.	Иммунопрофилактиканинг аҳамияти, вакциналар тури, эмлашга кўрсатма ва қарши кўрсатма, эмлашдан кейинги реакциялар ва асоратлар.
14.	Юқумли касалликлар профилактикасида эмлашнинг тутган ўрни, шахсий гигиена тартиб қоидаларига риоя қилиш, тўғри турмуш тарзи ва овқатланишнинг аҳамияти.
15.	Ичак инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари.
16.	Нафас йўли инфекциялари эпидемиологияси ва профилактикасининг замонавий хусусиятлари.
17.	Нафас йўли инфекциялари профилактикасининг асосий йўналишлари (умумий, шахсий ва махсус). COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар

	мисолида.
18.	Нафас йўли инфекциялари билан курашишда иммунопрофилактика-нинг аҳамияти.
19.	Ўзбекистонда вирусли гепатитлар муаммоси. Вирусли гепатитларнинг этиологик ва эпидемиологик хусусиятлари.
20.	Парентераль механизм орқали ўказиладиган юқумли касалликлар эпидемиологик хусусиятлари. Вирусли гепатитлар: B, C, D, F, G, TTV вабошқалар.
21.	Вирусли гепатитларнинг махсус ва шошилинч профилактикаси.
22.	Вирусли гепатитлар иммунопрофилактикасининг аҳамияти. Вирусли гепатитлар иммунопрофилактикасини ўтказиш тартиби (схемаси).
23.	Дунё миқёсида ортирирлган иммунитет танқислиги вируси/одам иммунитет танқислиги синдроми (ОИВ/ОИТС) инфекцияси билан аҳолининг касалланишларини замонавий ҳолати ва профилактикаси-нинг ҳолати.
24.	Ўзбекистонда жинсий йўл орқали ўтказиладиган касалликларнинг тарқалиши.
25.	Грипп, COVID-19 инфекцияси, вирусли гепатитлар ва ОИВ/ОИТС инфекциялари – XXI аср муаммолари.
26.	ОИВ/ОИТС инфекцияси эпидемиологик назорати хусусиятлари.
27.	ОИВ/ОИТС инфекцияси профилактикаси ва унга қарши курашиш муаммолари
28.	Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) юқумли касалликлар билан курашиш, беморлар ва тиббиёт ходимлари соғлиқларини муҳофаза қилишнинг таркибий қисмидир. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
29.	Даволаш профилактик муассасаларига инфекция олиб киритилишининг йўллари. Госпитал инфекциялар инфекция манбайи, тарқалиш йўллари ва омиллари. Касалхона ичи инфекцияларининг (КИИ) этиологик таркиби.
30.	«Микроб колонизацияси» тушунчаси. Микроорганизмларнинг госпитал штаммларини шакилланиши. «Колонизацион резистентлик» тушунчаси.
40.	Йирингли септик инфекциялар(ЙСИ) тарқалишида тиббиёт ходимларининг потенциаль роли.
41.	Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (К ва ЎХИ) билан касалланган бемор аниқланганда ёки гумон қилинганда врач-шифокорнинг бажариши зарур бўлган вазифалари ва мажбуриятлари.
42.	Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (К ва ЎХИ) билан касалланган бемор аниқланганда ёки гумон қилинганда зудлик билан хабар бериш тартиби схемаси. К ва ЎХИ эпидемик ўчоғида мулоқатда бўлган шахслар билан ўтказиладиган эпидемияга қарши чора-тадбирлар.
43.	Карантин ва ўта хавфли инфекцияларда профилактик ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкиллаштириш ва ўтказиш хусусиятлари.
44.	Ўлатга қарши ҳимоя кийимларини кийиш ва ечиш тартиби ва қоидалари.
45.	Юқумли касалликларни чегаралаб (чеклаб) қўйиш (локализация) ва бартараф (ликвидация) этиш бўйича чора-тадбирлар мажмуй (комплекс) режасини

	тузиш.
46.	Биотерроризм - антимикроб препаратларнинг аҳамияти.
47.	Куйдирги ва биотерроризм.
49.	Куйдиргининг ингаляцион касаллик шаклига шубҳа (гумон) қилинган бемор мурожаат қилганида врач-шифокор ва эпидемиологнинг вазифа ва мажбуриятлари. Эпидемиологик текширув алгоритми.
50.	Биотерроритик акт келтириб чиқарган оқибатларинийўқотиш бўйича ўтказиладиган эпидемияга қарши чора-тадбирлар.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил иш турлари, шакиллари

Мустақил иш қуйидаги иш турлари ва шаклларда олиб борилади:

- амалий кўникмаларни тренажёр, муляж ҳамда симуляцион ҳоналарда (марказларда) сон ва сифат жиҳатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш кундалигида акс эттириш;

- аҳоли ўртасида санитария-оқартув ишларини мустақил равишда ўтказиш;

- адабиётлар билан мустақил ишлаш орқали айрим билимларни ўзлаштириб олиш;

- топширилган мавзу бўйича реферат ва тақдимотлар тайёрлаш;

- тезислар ва мақолалар тайёрлаш;

- график органайзерлар, кроссвордлар, вазиятли вазифалар, кейслар ва ҳ.к. ишлаб чиқиш ва уларни ҳал қилиш;

- видеороликлар, тақдимотлар тайёрлаш ва уларни иш жараёнида қўллаш.

- Санитария-эпидемиология хизматининг эпидемиология бўлимида мустақил иш;

- профилактик ва эпидемияга қарши тадбирларни ташкил этиш ва ўтказишда мустақил иштирок этиш;

- аҳоли ўртасида санитария-маърифий ишларни мустақил ўтказиш;

- адабиёт билан мустақил ишлаш орқали баъзи билимларни ўзлаштириш; - мавзу бўйича тезислар, тақдимотлар, маърузалар тайёрлаш;

- юқумли касалликлар ўчоқлари эпидемиологик текширувларида, уй шароитида ва Санитария-эпидемиология хизматининг бошқа ташкилий ишларида иштирок этиш;

- турли объектларда (ДДУ, мактаблар, ЛПУ ва бошқалар) санитария-гигиена ва эпидемияга қарши режимга риоя этилишини текшириш ва ҳисобот бериш билан иштирок этиш;

- аҳоли ўртасида тиббий санитария-маърифий ишларни мустақил равишда олиб бориш;

- компьютер дастурларида ишлаш;

- эпидемиологик компютер ўқув симуляцион дарстурларида ишлаш;

- адабиёт билан мустақил ишлаш орқали баъзи билимларни ўзлаштириш;

- мавзу бўйича реферат ва презентация тайёрлаш;

- график органайзерлар, кроссвордлар, вазиятли топшириқлар, бошқаларни ишлаб чиқиш ва ҳал қилиш;

- видеороликлар, презентациялар, видеопрезентациялар тайёрлаш ва уларни иш жараёнида қўллаш.

- эпидемиологик муаммоларга йўналтирилган ва далилларга асосланган вазиятли муаммоларни, ишларни ва бошқаларни ҳал қилиш бўйича ишлар.

- эпидемиологик тадқиқотлар, лойиҳалар, мастер-классларда иштирок этиш;

- тезислар ва мақолалар тайёрлаш;

- танланган мавзу бўйича маърузалар, тақдимотлар, иншолар тайёрлаш;

- "ёш олим" туркумидаги конференсияларда иштирок этиш»;

- ишлаб чиқариш амалиётининг иштироки.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Мутахассисликни ўрганувчи клиник ординатор (резидент)лар аудиторияда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш ва соғлиқни сақлаш тизимидаги амалий масалаларни ечишда кўникма ҳосил қилиш учун мустақил таълим тизимига асосланиб, кафедра ўқитувчилари раҳбарлигида, мустақил иш бажарадилар. Бунда улар қўшимча адабиётларни ўрганиб ҳамда интернет сайтларидан фойдаланиб рефератлар ва илмий докладлар тайёрлайдилар, амалий машғулот мавзусига доир уй вазифаларини бажарадилар, кўргазмали қуроллар ва слайдлар тайёрлайдилар.

Клиник ординатор (резидент)ларни мустақил ишини ташкил этиш учун тренажер, муляж ва симуляцион зал/марказлар ташкил қилинган бўлиши зарур. У ерда амалий кўникмаларни сон ва сифат жиҳатдан бажариш учун шарт-шароит яратилган бўлиши лозим.

Клиник ординатор (резидент) лар мустақил ишни тайёрлашда муайян фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланишга тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалар бўйича фан мавзуларини ўрганиш;

- тарқатма материаллар бўйича назарий машғулотлар қисмини ўзлаштириш;

- компьютер технологиялари тизимлари билан ишлаш;

- махсус адабиётлар бўйича реферат ва конспектлар тайёрлаш;

- таълим олувчиларнинг ўқув-илмий-тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган адабиётлар, монография ва илмий тўпламларни чуқур ўрганиш;

- интерактив ва муаммоли ўқитиш жараёнида фаол қатнашиш;

- масофавий (дистанцион) таълимни ташкил этишда қатнашиш.

Аҳоли орасида санитар оқартирув ишларни, суҳбат ва маърузаларни ўтказиш учун тегишли режаларни тузиш ва тасдиқлаш.

Назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ва компьютер технологиялари ёрдамида мустақил ўзлаштириш, реферат, презентация, вазиятли масалалар, таҳлиллар, органайзерлар ва ҳ.к.ни тайёрлаш учун шароит яратиш.

Модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар тайёрлаш учун ўргатиш ишларини йўлга қўйиш. Мустақил таълим кредитлари йиғилиши шарт.

5. Ишлаб чиқариш (малака) амалиётини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Ўқув йили давомида олинган билим, кўникма ва компетенцияларни такомиллаштириш, мустаҳкамлаш ва юқори даражага етказиш мақсадида ишлаб чикариш (малака) амалиёти мутахассисликга доир марказ, бўлим, ташкилот ва ҳ.к. ташкил этилади. Амалиёт ўташ объекти сифатида, қўйилган вазифаларни бажаришга етарли материал-техник базага ва юқори малакали устозларга эга бўлган амалиёт базаси белгиланади. Клиник ординатор (резидент)лар ишлаб чиқариш (малака) амалиёти ўқишнинг мустақил таълим қисмига киради. Ишлаб чиқариш (малака) амалиёти даврида клиник ординатор (резидент) кунма-кун ишлаб чиқариш (малака) амалиёти, тасдиқланган шаклдаги, кундалигини тўлдириб боради. Амалиёт раҳбари томонидан ҳар бир амалиёт куни даврида бажарилган ишлар ҳажми баҳоланади ва кундалик имзоланади. Амалиёт кундалигидаги маълумотлар клиник ординатор (резидент)нинг амалий кўникма ва компетенцияларга эга бўлганлик даражаси ҳақида маълумот беради. Ишлаб чиқариш (малака) амалиёти тугагандан сўнг амалиёт кундалиги охирида амалиётга жавобгар шахс томонидан клиник ординатор (резидент)нинг иши баҳоланади ва унга тавсифнома ёзилади, у муассаса муҳри билан тасдиқланади ва амалиёт кундалиги таълим муассасасига топширилади. Агар бажарилган ишни ифода этган кундалик топширилмаса, амалиёт ўтилмаган деб ҳисобланади. Ишлаб

чиқариш (малака) амалиётни якуний баҳолашни тузилган комиссия амалга оширади. Комиссия аъзолари таълим муассасаси ва амалиёт ўтган муассаса ходимларидан, таълим муассасаси раҳбари томонидан буйруқ асосида тузилади. Ишлаб чиқариш (малака) амалиётнинг якуний баҳолаш натижалари комиссия томонидан қайднома варақасига киритилади ва мутахассисликга жавобгар кафедра (бўлим, лаборатория ва ҳ.к.) ходими томонидан клиник ординатор (резидентнинг) рейтинг дафтарчасига тўлдирилади. Амалиётни (сабабли, сабабсиз) бажармаган клиник ординатор (резидент)лар якуний баҳолашга киритилмайди ва академик қарздор сифатида, муаммолари клиник ординатура (резидентура) бўлими ва таълим муассасаси раҳбарияти томонидан кўриб чиқилади ва индивидуал қарор қабул қилинади.

Соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари асослари ва соғлиқни сақлаш органлари ва муассасалари фаолиятини белгиловчи директив ҳужжатлар;

- мамлакатда аҳолининг эпидемиологик, профилактик ва эпидемияга қарши ёрдамини ташкил этишнинг умумий масалалари;
- аҳоли саломатлигини сақлаш ва яхшилашга қаратилган технологиялар, воситалар, усуллар ва фаолият усуллари тўплами;
- юқумли касалликлар бўйича эпидемиология, диагностика ва профилактика ёрдамини таъминлашнинг тўғри сифатини таъминлаш йўллари;
- аҳоли ўртасида профилактик ва эпидемияга қарши ишларни ташкил этиш ва ўтказиш (тиббий-профилактика, тиббий-ижтимоий ва бошқалар).)
- бирламчи, иккиламчи ва учинчи даражали касалликларнинг олдини олиш асослари

6. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

6.1. Асосий адабиётлар:

1. Брико Н.И., Покровский В.И. Эпидемиология. Учебник. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2016. 370 с.
2. Власов В.В. Эпидемиология. Учебное пособие. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2006. 462 с.
3. Зуева Л.П., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. Учебник. Санкт Петербург: «Издательство ФОЛИАНТ». 2006, 748 с.
4. Йохан Гисеке. Современная эпидемиология инфекционных болезней. второе издание. Учебное пособие. Бишкек, 2004 г.
5. Коронавирус инфекциясининг этиологияси, эпидемиологияси, клиник хусусиятлари, даволаш ва олдини олиш чора-тадбирлар. Мет. пособие. Л.Н.Туйчиев и соавт. Ташкент, 2020 й.

6. Миртазаев О.М., Зуева Л.П., Матназарова Г.С. Эпидемиология. Дарслик. Тошкент, 2020. 748 б.

7. Миртазаев О.М. Эпидемиологиядан амалий машғулотлар учун қўлланма. Ўқув қўлланма. Тошкент, 2015. 242 б.

8. Покровский В.И., Брико Н. И. Общая эпидемиология с основами доказательной медицины. Руководство к практическим занятиям. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2010 г.

9. Покровский В.И. и др. Инфекционные болезни и эпидемиология. Учебное пособие. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2008 г.

10. Учебный курс для руководителей среднего звена, обеспечивающих проведение иммунизации (Перевод с английского). ВОЗ, Женева: WHO Press, 2010 г.

11. Флетчер Р., Флетчер С., Вагнер Э. Клиническая эпидемиология: основы доказательной медицины. Учебник. М.: Медиа Сфера, 2011 г.

12. Ющук Н. Д., Жогова М. А., Бущуева В. В., Колесова В. И. Эпидемиология. Учебное пособие. М.: Медицина, 2005 г.

6.2. Қўшимча адабиётлар:

1. Мирзиёев Ш.М. Критический анализ, жесткая дисциплина иперсональная ответственность должны стать повседневной нормой в деятельности каждого руководителя, Тошкент, “Ўзбекистон”, 2017.

2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. 29 б.

3. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. 47 б.

4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. 485 б.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрель, ПҚ-2909-сон «Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 майдаги ПҚ-2955-сонли “2017/2018 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги қарори.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 майдаги ПҚ-2956-сонли “Тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 7 декабрдаги ПФ-5590 сонли “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони.

10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 6 майдаги ПҚ-4310 сонли “Тиббиёт ва фармацевтика таълими ва илм-фани тизимини янада ривожлантириш чора –тадбирлари тўғрисида”ги қарори.

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 7 апрелдаги ПҚ-4666 сонли “Тиббий-санитария соҳасида кадрларни тайёрлаш ва узлуксиз касбий ривожантиришнинг мутлақо янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” қарори.

12. Ўзбекистон Республикаси Президенти 2020 йил 25 июлдаги ПФ-6035-сонли “Коронавирус пандемиясини юмшатиш, аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги ва саломатлигини сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони

13. Законы Республики Узбекистан, Распоряжение Кабинета Министров, СанПиНы, приказы и другие директивные документы МЗ РУз по борьбе и профилактики инфекционных заболеваний.

14. Закон о Государственном санитарном надзоре в Республике Узбекистан.

15. Абрамсон Дж.Х., Абрамсон З.Х. Осмысление эпидемиологических данных. Руководство по интерпретации эпидемиологических данных (Перевод с английского). М.: Медицина, 2011 г.

16. Аширов И.Р., Аскаров Д.А. Основы иммунизации детей. Учебное пособие. – Т.: Абу Али Ибн Сино, 2003 г.

17. Беляков В.Д., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. Учебник. М.: Медицина, 1989 г.

18. Белоусова А.К., Дунайцева В.Н. Инфекционные болезни с курсом ВИЧ-инфекции и эпидемиологии. Ростов-на-Дону, 2007 г.

19. Львов Д.К. Медицинская вирусология. Учебное пособие. – М.: Медицинское информационное агентство, 2008 г.

20. Маматкулов Б.М. Тиббиёт статистикаси (Биостатика) асослари. Ўқув қўлланма. Тошкент, 2005 г.

21. Маматкулов Б.М., ЛаМорт, Рахманова Н. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины, Учебное пособие. Ташкент, 2011 г.

22. Мельниченко П.И., Огарков П.И., Лизунов Ю.В. Учебное пособие по военной гигиене и эпидемиологии. М., Медицина, 2004 г. (Электронная версия).

23. Салманов А.Г. Стандарты инфекционного контроля: Монографія / А.Г. Салманов– Х.: «НТМТ». 2014 г.

24. Салманов А.Г. Определение терминов в госпитальной эпидемиологии: Справочник/ А.Г. Салманов –К.: ТОВ «Аграр Медіа Груп». 2016 г.

25. Салманов А.Г., Салманов Э.А. Основы инфекционного контроля /А.Г. Салманов, Э.А. Салманов - К.: Аграр Медиа Групп. 2015 г.

26. Салманов А.Г., Салманов Э.А. Статистика в госпитальной эпидемиологии: Учебное пособие / А.Г. Салманов, Э.А. Салманов. К.: ТОВ «Аграр Медіа Групп». 2016 г.

27. Салманов А.Г., Вернер О.М. Стерилизация изделий медицинского назначения / А.Г. Салманов, О.М. Вернер. Х.: ФОП Попов А.М. 2015 г.

28. Тульчинский Т.Г., Варавикова Е.А. Жамоат соғлиғини сақлаш. Ўқув қўлланма. Ташкент, 2003 г.

29. Основы инфекционного контроля: Практическое руководство / Американский международный союз здравоохранения – пер. с англ., 2-е изд. М.: Альпина Паблишер, 2003 г.

30. Покровский В.И., Брико Н. И. Руководство к практическим занятиям по эпидемиологии инфекционных болезней. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2005 г.

31. Усманов М.К. – Эпидемиология. Дарслик. Т., 1995 г.

32. Умиров С.Э. ва б. Безгакнинг этиологияси, клиникаси, ташхисоти, эпидемиологияси, эпидемиологик назорати ва профилактикаси. Ўқув қўлланма. Т.: «Батыров А.Б.», 2009 г. Национальное руководство по COVID-19. МЗ Руз, ВОЗ, Ташкент, 26.03.2020

33. Временные методические рекомендации. Профилактика, диагностика и лечение новой коронавирусной инфекции (COVID-19). Версия 4 (27.03.2020) МЗ РФ.

34. COVID-19: подходы к диагностике и лечению. Презентация Авдеева С.Н. 1-МГМУ им. И.М. Сеченова, Москва, 24 марта 2020 г

35. Коронавирус инфекциясидан ҳимоя қилиш чоралари бўйича жамоат тавсиялари. Хитой Миллий соғлиқни сақлаш комиссиясининг касалликларнинг олдини олиш ва назорат қилиш агентлиги. Касалликларни назорат қилиш ва олдини олиш бўйича Хитой маркази, 2020

36. Временные методические рекомендации «Профилактика, диагностика и лечение новой коронавирусной инфекции (2019-nCoV)». Версия 1 (29.01.2020) МЗ РФ.

37. Маматкулов Б.М., ЛаМорт, Н.Рахманова. Клиническая эпедемиология. Основы доказательной медицины, Т., 2011. (АҚШ, Бостон Университети билан ҳамкорликда). 231 с.

38. Маматқулов Б. Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни бошқариш. Дарслик. Т.: Илм Зиё, 2014 г.

39. Маматқулов Б., Касимова Д.А. Менежмент назарияси ва амалиёти. Дарслик. Т.: Ворис- нашриёти. 2015 г.

40. Маматқулов Б., Адилова З., Мирзабаева С. Илмий текшириш ишларини амалиётда қўллаш (Далилларга асосланган тиббиёт). Дарслик.Т.: Ворис нашриёти, 2015 й.

41. Тульчинский Т.Г., Варавикова Е.А. Жамоат соғлиғини сақлаш. Янги фан асослари I қисм, 2003 (Исроил, Хаддас Университети).

42. Тульчинский Т.Г., Варавикова Е.А. Жамоат соғлиғини сақлаш. Янги фан асослари II қисм, 2003. (Исроил, Хаддас Университети).

43. Ющук Н. Д., Мартынов Ю.В. Краткий курс эпидемиологии. Учебное пособие. М.: Медицина, 2005 г.

44. Bonita R. et al. Basic epidemiology, 2nd edition. – WHO, Geneva: WHO Press, 2006 y.

45. Essential Evidence-Based Medicine. Second Edition. D.Mayer. Published in the United States of America by Cambridge University Press, New York. 2010. - 411 p.

46. Glen Mayhall C. Hospital epidemiology and infection control. – Texas, 1996. 1283 p.

47. Leon Gordis Epidemiology, 5th edition, Philadelphia, USA 2014

48. Венцаль Р.П., Бревер Т., Бутцлер Ж.А. Руководство по инфекционному контролю в стационаре. Пер. с англ. /Под ред. – Смоленск: МАКМАХ, 2005.

49. Яффе Р. Элементарный эпидемиологический анализ при помощи программы STATA (Перевод с английского). Учебное пособие. – Женева, 2001.

50. Илмий-амалий журналлар:

1. Журнал «Вестник медицины», Ташкент.

2. Медицинский журнал Узбекистана. Ташкент.

3. Журнал «Инфекция, иммунитет и фармакология» Ташкент

4. Российский журнал микробиологии, эпидемиологии и инфекционных болезней. Москва. Издательство «Медицина».

6.3. Интернет сайтлари:

1.www.gov.uz

2.www.minzdrav.uz

3.www.tta.uz

4.www.tma.uz
5.httb://web.tma
6.TMA Wi-Fizone
7.www.ZiyONet
8.www. epidem.uz
9.www.epidem.uz
10.www.lex.uz
11.www.MedPortal.ru
12.www.Med-edu.ru
13.www.med-info.ru
14.www.medagent.ru
15.www.medical-encyclopedia.zelenka.su
16.www.journals.medi.ru
17.хттпс://www.иаеа. орг./ (Интернатионал Атомис энерг. Аген.)
18. www.epidem_@.ru
19.www. Cochranelibrary.com
20. www.ncbi.nim.nih.gov/pubmed
21. www.updates.com
22.www.tripdatabase.com
23. www.healthnet.org
24. www.cihr-irsc.gc.ca